

гарантовано и уточниште на венецијанској територији. Међутим, и поред овог споразума однос између Скендербега и Венеције је остао затегнут, што посебно долази до изражаја 1450. године када Млечани животним намирницама снабдевају турске трупе које опседају Крују.

Atleta Christi

Турско опседање Крује, које је трајало више од четири месеца и водио га је лично султан Мурад II, претворило се у потпуни неуспех: Скендербег је, наиме, са главнином својих трупа дејствовао са околних брда, док је у свом главном утврђењу држао само нешто мало војске, те му је тако успело да се крајем октобра 1450. године поново врати у Крују. Овај успех изазвао је дивљење целе хришћанске Европе. Папа Никола V, краљ Ладислав V Угарски и краљ Алфонс I Напуљски послали су му честитке и понудили своју помоћ. Са Алфонсом I Скендербег је у Гаети 26. марта 1451. године склопио савез којим је дефинисан вазалски однос Албанаца. Круја добија каталонски гарнизон и постаје седиште арагонског намесника по имену Рамон де Ортафа.

Након турског освајања Цариграда 1453. године Скендербегова позиција постаје критична. Било је јасно да нови султан Мехмед II има намеру да до краја спроведе освајање Албаније како би му послужила као база за продор у правцу Италије. Зато Скендербег покушава да у хришћанском свету издејствује финансијску и војну помоћ и добија обећања од Напуља, папе и Венеције. Уз помоћ напуљских снага он 1455. жели да врати Бераг, али без успеха. Уз претње споља појавили су се и унутрашњи проблеми: у својим настојањима да напусти улогу *primus inter pares* и прогласи се албанским господарем Скендербег наилази на отпор албанске властеле. Против њега се сада окрећу не само породице Дукађини, Аријанити и Балша, већ и доскора поуздане и верне војсковође као Мојсије Голем, или Скендербегов рођак Хамза; њих двојица су чак привремено пришли Турцима. Ипак, и поред тога Скендербегу успева да 1456. и 1457. године одбије два турска напада.

После Хуњадијеве смрти (1456) Скендербег је важио за човека који је најбоље заступао хришћанску ствар пред

Турцима. Папска власт је пре свих почела у њему да види водећу фигуру планираних крсташких похода. То је био случај још са Каликстом III, који је овог муслимана називао *Atleta Christi*, а затим и са Пијем II, који је одмах након избора за папу (1458. године) почео припреме за крсташки раг. Са реализацијом се ипак одуговлачило јер за европске силе опасност од Турака није имала нарочито првенство. Тако је Скендербег дошао у прилику да испуни обавезе из споразума о вазалству потписаном у Гаети – 27. јуна 1458. године умире Алфонс I Напуљски. Његов син и наследник Фердинанд (Феранте) морао је да се одбрани од дела племства који је на власт хтео да доведе краља из куће Анжујаца. Скендербег 1461. године помаже Фердинанду, након чега је са Турцима закључен трогодишњи прекид ватре. Успео је да код Барлета и Транија потуче Фердинандовог главног противника Бованија Антонија Орсина, кнеза Тарента. Већ 1462. Скендербег се враћа у Албанију, где су – упркос примирју – Турци поново упали. Део његовог људства остаје у Италији и тамо, под вођством извесног Деметрија Ререса, оснива прву албанску колонију.

Након што је Скендербег још 1462. године одбио три турска напада, у априлу 1463. поново склапа примирје, овај пут на шест година. Ове обавезе разрешава га папа Пије II који новембра 1463. објављује почетак дуго припреманог крсташког похода. Међутим, неочекивана папина смрт 15. августа 1464. године у Анкони значила је крај овог подухвата, а Албанија је морала да сноси последице кршења споразума: 1465. било је пет турских напада под вођством Балабан-паше (Албанца по рођењу) које је Скендербег одбио. Затим, 1466. године, у Албанију долази султан Мехмед II са армијом од, наводно, 150.000 људи и почиње опсаду Крује. Након што опсада ни после два месеца није дала резултате, султан је предаје Балабан-паши и пре него што је напустио Албанију издаје наређење да се изгради ново утврђење под именом Елбасан (на арапском „утврђен двор силника“). Он представља једно од ретких турских градских утврђења у Албанији. И Скендербег напушта бојно поље и одлази у Италију како би у Риму и Напуљу молио за подршку. Априла 1467. враћа се тамо да ослободи потлачену Крују. Балабан-паша гине под зидинама тврђаве. Мехмед II поново стиже у Албанију јула 1467.